

REEM GAAFAR

EEN MONDVOL ZOUT

'DEZE PRACHTIGE ROMAN VERTELT HET VERHAAL VAN HEEL SUDAN -
DE RITUELEN, DE VREUGDE EN HET VERDRIET, LANGE EN DROGE NACHTEN,
VEILIGHEID EN ONTHEEMDING.' - AMIR TAG ELSIR

‘Levendig en boeiend [...] Gaafars personages zijn vakkundig opgetekend [...]

Een mondvoll zout geeft zijn geheimen langzaam prijs, waardoor het leesplezier van dit complexe juweel van een roman alleen maar groter wordt.’

— NEW INTERNATIONALIST

‘Een indrukwekkend debuut van een schrijfster die veel te zeggen heeft. Een soepel geschreven vertelling vol haat en ontbering, wreedheid en vergelding, geheimen en de kracht van het moederschap. Ik was geboeid tot de allerlaatste zin.’

— LEILA ABOULELA

‘Een meeslepend debuut. *Een mondvoll zout* boeit vanaf de eerste zin met een bedwelmende mengeling van intriges, sociaal-politieke verhoudingen en (post)koloniale geschiedenis.’

— AFROPEAN MAGAZINE

Reem Gaafar (1983) is schrijfster, arts en filmmaakster. *Een mondvols zout* is haar debuutroman en werd bekroond met de Island Prize 2023. Reem Gaafar woont in Canada met haar man en drie zonen.

Een mondvols zout werd in het Nederlands vertaald door Elvira Veenings.

Een klein boerendorp in Noord-Sudan wordt op een ochtend wakker met het nieuws dat een jongetje is verdronken. Kort daarna sterven de dieren aan een mysterieuze ziekte en vliegen de dadelgaarden in brand. De dorpingen fluisteren over een tovenares die aan de voet van de bergen woont.

Het is het droge seizoen. De mannen zijn op pad, de vrouwen moeten werken, de kinderen spelen op de plek waar de rivier soms buiten haar oevers treedt. En de zestienjarige Fatima verlangt ernaar om het dorp te verlaten en naar Khartoum te gaan.

In Khartoum vindt Nyamakeem, een alleenstaande moeder uit Zuid-Sudan, haar weg in een wereld die meisjes en vrouwen wil weren. Terwijl de burgeroorlog opblaait, dringt het politieke door in het persoonlijke en wordt haar positie in de hoofdstad onhoudbaar. Ze moet terug naar het dorp.

Een mondvol zout laat een land zien dat op de rand van een aardverschuiving staat, terwijl de vrouwen moeten beslissen welke tradities zij in ere willen houden – en welke profetieën ze moeten herschrijven.

OXFAM Novib

REEM GAAFAR

Een mondvol zout

Vertaald door Elvira Veenings

UITGEVERIJ ORLANDO | OXFAM NOVIB

© 2024 Reem Gaafar

Oorspronkelijke titel *A Mouth Full of Salt*

Oorspronkelijke uitgever Saqi Books, 2024

© 2025 Nederlandse vertaling Uitgeverij Orlando bv,
Amsterdam en Elvira Veenings

Omslagontwerp Het Omslagatelier

© Omslagbeeld Shutterstock

© Foto auteur Ahmed O. Gaafar

Uitgave in samenwerking met Oxfam Novib

Zetwerk Pre Press Media Groep

ISBN 9789083528755

NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

EEN

Zolang zijn lichaam niet was gevonden, bestempelden ze hem als 'vermist'. Maar ze waren op zoek naar iemand die dood was, niet levend. Ze zochten niet naar een jongen, ze zochten naar een lichaam. Zo ging dat met iedereen: ze waren iemand, ze hadden een naam, tot ze stierven of vermoedelijk dood waren. Vanaf dat moment werden ze alleen nog 'het lichaam' genoemd.

Om te beginnen werden de beste zwemmers ingezet, die de rivier van oever tot oever uitkamden. Ze zwommen enkele meters met de stroming mee en keerden vervolgens terug, tegen de stroming in, naar de plek waar de drenkeling voor het laatst gezien was. Ze doken diep onder het wateroppervlak, waar op enkele meters diepte het zonlicht van de levende wereld plotseling verdween, om plaats te maken voor een ondoordringbare, sombere duisternis. Met wijdopen ogen waaierden de zwemmers uit en voelden met hun ervaren vingers blindelings het verschil tussen wortels of vissen en menselijke ledematen of kleding. De ervaring leerde dat drenkelingen nooit ver afdreven en meestal werden gevonden, verstrikt in boomwortels en biezen zo dik als touw, binnen een straal van vier tot vijf meter van de plek waar ze in het water waren gevallen.

Dan, als het lichaam nog steeds niet was opgedoken, probeerden ze een sleepboot te regelen via het hoofdkantoor van de River Transport Corporation in de stad Karima, verder stroomopwaarts. De kleine vaartuigen, die werden gebruikt om de gro-

tere schepen naar de haven te slepen wanneer deze voor onderhoud werden binnengebracht, hadden krachtige motoren en maakten de zoekacties een stuk eenvoudiger.

Meestal had je wel wat persoonlijke contacten nodig om een sleepboot en zijn schipper voor een paar uur te strikken, want het dorp was klein en afgelegen en de Corporation had het druk. Maar in deze tijd van het jaar, tijdens de laagwaterperiode van februari en maart, nu er weinig verkeer was in de Dongola Reach tussen Karima en Dongola, konden ze zo'n sleepboot zonder al te veel moeite krijgen. Bovendien woedde de oorlog in het zuiden onverminderd voort en was het zuidelijke rak tussen Kosti en Juba praktisch geheel afgesloten voor de scheepvaart, omdat de Zuid-Sudanese rebellen geregeld passerende stoomschepen tot zinken brachten.

De sleepboot maakte rondjes om de plek waar het lichaam voor het laatst gezien was, waarbij de krachtige motor het water liet kolken en de rivierbodem in beroering bracht. Binnen de kortste keren kwamen modder, wieren, vissen en – als ze geluk hadden – het lichaam omhoog. Heen en weer voer de lawaaierige sleepboot, om alles vlot te trekken wat op de bodem van de rivier verborgen lag.

Er werden telefoontjes gepleegd naar stroomafwaarts gelegen dorpen om de burens te waarschuwen dat ze moesten uitkijken naar een jongen/meisje/man/vrouw die er zo en zo uitzag, de zoon/dochter van die en die familie. Als de vermiste op de eerste dag niet werd gevonden, sloegen de dorpelingen hun kamp op langs de oever en hielden ze bij toerbeurt de wacht tot het lichaam naar boven kwam. Het ontbindingsproces duurde gemiddeld zo'n achtenveertig uur, waarin de darmen zich langzaam vulden met gas, dat sterk genoeg was om het slachtoffer te bevrijden van wat het ook was dat hem vasthield en hem naar de oppervlakte bracht. Vervolgens werden ze begraven op de plek

waar ze gevonden waren, want zoals iedereen weet is het lichaam van een drenkeling niet meer te hanteren als het langdurig in het water heeft gelegen: de huid wordt bros en kan zomaar gaan scheuren. Drenkelingen worden voorzichtig uit het water gehaald en meteen in de graven gelegd die een eindje verderop al zijn gegraven en er wordt voor hen gebeden zonder ze eerst te wassen of in een lijkwade te wikkelen. Er zijn meerdere begraafplaatsen langs de oevers van de rivier, veelal bij de ondiepste en turbulentste delen van de Nijl, waar de lichamen die stroomafwaarts zijn meegevoerd naar de oppervlakte worden gestuwd en vast komen te zitten tussen uitstekende boomwortels en rotsen. Al zo lang men zich kan herinneren, leggen families uit de dorpen langs de Nijl lange afstanden af om te bidden bij de graven van hun dierbaren, kilometers verwijderd van de plek waar ze begraven hadden moeten worden als ze een natuurlijke dood waren gestorven. Het is een traditie zo oud als de Nijl zelf, en een lot dat deel uitmaakt van het dna van de volkeren die aan deze machtige rivier wonen.

De dorpelingen waren al sinds de vroege ochtend aan het duiken en het zwemmen en de dorpen stroomafwaarts waren gewaarschuwd om uit te kijken naar de vermiste jongen. Aan weerszijden van de Nijl stonden mannen langs de oevers toe te kijken hoe de zwemmers het water in doken en weer boven kwamen. De brandende zon bewoog zich naar het midden van de hemel en de schaduwen van de mannen kropen steeds verder richting hun voeten, alsof ze zich onder hun djellaba's probeerden te verstoppen voor de hitte. Enkele jongemannen hadden zich tot hun middel uitgetkleed. Ze stonden langs de oever hun spieren los te maken, wachtend tot het hun beurt was om het water in te gaan, of ze lagen op hun rug hun pijnlijke ledematen te strekken na hun zwempartij. De zoektocht was intussen uren aan de gang en er werd al overlegd wie die nacht als eersten de

wacht zouden houden bij de oever en wie het de volgende dag zouden overnemen. Uit jarenlange, pijnlijke ervaring wisten de mannen dat wanneer een kleine jongen als deze op dit punt nog niet was gevonden, hij hoogstwaarschijnlijk vastzat in een zinkgat, diep in de rivierbedding. Ze vergeleken dit verdrinkingsgeval met andere, de uren of dagen meetellend die het had geduurd voordat een lichaam werd gevonden.

‘Mijn broer kwam pas bovendien op de vierde dag. We dachten dat hij door de krokodillen was opgegeten.’

‘Had gekund, al komen er tegenwoordig gelukkig bijna geen krokodillen meer voor in onze rivier.’

‘Vier hele dagen totdat we een lichaam hadden om te begraven. Mijn arme moeder is nooit meer dezelfde geworden, moge Allah haar ziel genadig zijn. Ik weet het nog als de dag van gisteren.’

‘Wij blijven zoeken tot de zon ondergaat, maar we kunnen de sleepboot hier niet lang meer houden, hooguit nog een uur.’

Het gewicht en de autoriteit van de meningen leek te worden bepaald door de grootte en hoogte van de tulband van de spreker. De laatste woorden, uitgesproken door de man met de grootste tulband, leverden instemmend gemompel op, waarna een of twee mannen herhaalden dat ze de sleepboot niet lang meer konden houden. Het belang van de man werd nog versterkt door het feit dat hij degene was die de boot had geregeld – gratis uiteraard, aangezien geen mens betaling zou accepteren voor zo’n droevig dienstbetoon.

De vader van de vermiste jongen stond op een steenworp afstand van de groep mannen en jongens, zwiingend, met zijn handen op zijn rug, en tuurde vanonder dikke, zwarte wenkbrauwen naar het water. Hij had een pet op zijn hoofd – geen tulband – en mengde zich niet in de discussie. Tussen de pet en de linkerwenkbrauw liep een grillig gevormd litteken over zijn slaap omhoog, dat een scheiding vormde in het haar aan de zij-

kant van zijn hoofd. De dorpelingen nodigden hem niet uit om zich bij hen aan te sluiten en vroegen hem ook niet naar zijn mening. Ze keken alleen af en toe in zijn richting en verhieven hun stem, zodat hij de gesprekken kon opvangen. Na elke suggestie lieten ze een korte stilte vallen, wachtend op een teken van instemming of afwijzing. Die kwamen geen van beide, dus gingen ze verder met hun eigen zaken. Op de grond, tussen de mannen en de vader in, lagen de achtergelaten sandalen van de vermiste jongen en zijn gekreukte kleren. Eén sandaal lag op zijn kant, wat erop wees dat de eigenaar die ochtend haast had gehad om in het water te springen.

Fatima stond geleund tegen de verlaten duiventil op de heuvel, het hoogste punt van het dorp. Vanaf hier had ze het beste zicht op het ondergelegen terrein, op de lijn waar de huizen ophielden en de dadelgaarden begonnen, waar de gaarden plaatsmaakten voor de rivier. Ze rekte haar nek in een poging een glimp op te vangen van de mannen in het water, maar de bomen belemmerden haar het zicht. Al een halfuur lang probeerde ze flarden op te vangen van de gesprekken die vanaf de rivier door de wind werden meegevoerd en haar een idee gaven van de voortgang van de zoektocht, of liever het gebrek daaraan. Bij vlagen hoorde ze het aanzwellende dieselgebrom van de sleepboot en het brullen van de motor, telkens wanneer de schipper gas gaf. Ze haatte dat geluid, het deed haar denken aan de misselijkmakende tochten over de rivier met de veerboot, wanneer ze met de andere vrouwen achter op de laadbak stond en de veerboot diep in het water wegzakte en dreigde om te slaan zodra een zware vrachtwagen er achteruit op reed. Afgaande op de gedempte geluiden en het aanhoudende geplons was er niets veranderd in de zoektocht naar de vermiste jongen.

Fatima was verveeld en moe en de hitte begon ondraaglijk te worden. De gebroken schaduw van de duiventil bood nauwelijks bescherming tegen de zon en het bouwsel stond tussen los gesteente en ingestorte muren waarin allerlei ongedierte huisde, waaronder schorpioenen. Vanwege de hitte hadden die zich allemaal verschanst in hun holletjes, maar Fatima wist dat het vooruitzicht op vers bloed dat haar blote tenen boden ze zomaar naar buiten zou kunnen lokken.

Vanaf haar uitkijkpunt had Fatima goed zicht op de voor- en achtertuinen van de huizen beneden. Hoewel ze wist dat het onbeleefd was en ze haar blik moest afwenden, volgde ze met schuldbewuste interesse een aantal bewoners. Daar was de oude Haj Yousif, die op zijn kromme benen moeizaam door de voortuin naar het privaat strompelde. Ze zag hoe hij onderweg steun zocht bij de muur, tot hij zijn missie opgaf en zich omdraaide naar de hennastruiken van zijn dochter om daar zijn blaas te legen. Fatima giechelde en wendde beschaamd haar ogen af, zich afvragend of de vrouwen die de gedroogde en tot poeder vermalen henna van Hasina kochten, wisten dat de plant met de urine van de oude man werd bewaterd. Een paar huizen verderop zag ze dat Fathiya bit Zainab de was aan de lijn hing. Haar dikke armen wiebelden zichtbaar, zelfs van deze afstand. Fathiya was getrouwd met één van Fatima's vele ooms en had zelf geen kinderen, of althans niet meer. Ze mopperde voortdurend dat Haj Adam zo'n lastpak was geworden nu hij bijna doof was, dat hij met het jaar koppiger werd en hoe haar familie haar had uitgehuwelijkt aan een man die tweemaal zo oud was als zij. Dan haastte ze zich naar huis om zijn middagmaal te bereiden en vulde ze de wierookbrander met hete kolen, zodat het huis lekker rook en zijn warme maaltijd klaarstond zodra hij thuis kwam. Want 'hij eet niets wat ik niet zelf heb gekookt', verkondigde ze altijd blij.

Fatima's huis lag naast dat van Fathiya, gescheiden door een smal steegje. Ook al was vanaf de plek waar zij stond alleen het dak zichtbaar, Fatima wist dat er niemand in de tuin te zien zou zijn. Haar vader was die ochtend vroeg haastig vertrokken, zodra hij het nieuws had gehoord, en was niet thuisgekomen voor zijn ontbijt of lunch, en haar moeder was in de keuken bezig om de lunchbladen klaar te maken die naar de mannen bij de rivier gebracht zouden worden. Fatima had haar geholpen met het bereiden van de lamsstoofpot en de *gurasa* en ze had de schalen alvast klaargezet op de dienbladen, totdat haar moeder haar wegstuurde om te kijken of Sulafa al was aangekomen – een opdracht die ze met zowel opluchting als tegenzin had aangenomen. Ze was blij dat ze verlost was van de hete keuken en de eindeloze huishoudelijke klusjes, maar ze keek niet uit naar een ontmoeting met de moeder van de vermiste jongen.

Van Fatima's huis was, net als van alle andere huizen in het rijtje, nog maar de helft over van wat het ooit was geweest. De oostelijke muur en de verblijven van de oude mannen waren ingestort tijdens de overstromingen van 1988, minder dan een jaar geleden. Er had nog een rij huizen tussen Fatima's huis en de gaarden gestaan, maar die waren helemaal verdwenen. De lemen muren waaruit hun huizen waren opgetrokken hielden hen koel tijdens het hete, droge weer dat het grootste deel van het jaar aanhield, maar waren niet bestand tegen het overstromingswater dat door de dadelgaarden sijpelde en bij de funderingen bleef staan, waardoor de leemstenen oplosten en hele gebouwen waren ingestort.

Nu, bijna een jaar later, waren de voormalige bewoners van deze huizen nog steeds dakloos en woonden ze bij familieleden op hoger gelegen terrein. Sommigen probeerden hun huizen weer op te bouwen, anderen hadden besloten de ruïnes te laten voor wat ze waren en elders opnieuw te beginnen. Vanaf haar

uitkijkpunt keek Fatima neer op een dorp dat een onvolledige kopie was van het dorp dat ze haar hele leven had gekend, waaraan her en der hele stukken ontbraken, als slordig afgezette ledematen.

Fatima wist wie de vermiste jongen was – iedereen kende hem. Hij was de enige zoon van Sulafa en Hamid Kheir Alseed; een klein, vriendelijke jochie van acht met een afgebroken tand. Hij heette Mohamed en was door zijn neefje en twee vriendjes als vermist opgegeven. Ze waren met z'n drietjes aan het zwemmen in een ondiep gedeelte van de rivier, toen een plotselinge stroming het water had doen kolken en de jongen had meege-sleurd. Dat was althans het verhaal dat de jongens hadden verteld, maar Fatima wist dat dit waarschijnlijk niet de hele waarheid was en ze was ervan overtuigd dat alle anderen dat ook wisten. De jongens uit het dorp haalden allerlei stomme, gevaarlijke spelletjes uit in de Nijl. Bovendien speelden ze op plekken waar ze helemaal niet mochten komen, plekken waar dikwijls kleine draaikolken ontstonden die zelfs de meest ervaren zwimmers diep het water in zogen en daar hielden. Op gezette tijden kwamen in sommige delen van de rivier sidderalen voor. Zelfs als iemand slechts tot zijn knieën in het water stond, kon een enkele schok van een sidderaal ervoor zorgen dat het slachtoffer verlamd in het water belandde. Het gevaar was het grootst tijdens het overstromingsseizoen, wanneer het water hoog, onstuimig en woest was. Maar zelfs in het droge seizoen, zoals nu, wanneer het waterpeil laag was en de stroming traag, verborg het troebele water van de Nijl allerlei onaangename verrassingen in de diepten.

De jongens bleven echter bij hun verhaal en Fatima wist dat ze de zoektocht angstig volgden vanachter de bomen.

De dorpelingen waren maar al te bekend met de verdrinkingsdood. Dat gold voor iedereen in de dorpen aan de oevers

van de Nijl, van het diepe zuiden tot het hoge noorden. Mensen van alle leeftijden verdronken, door tal van verschillende oorzaken: een zwemongeluk, een zwak deel van de oever dat instortte, zelfmoord, moord, een onaangename verrassing vanuit de diepte waardoor iemand onder water werd getrokken. Soms drentelden kinds geworden ouderen 's nachts het huis uit en belandden in het water. Dezelfde rivier die hun groenten en dieren van water voorzag, hun elektriciteit opwekte, hen koel hield in de hete zomermaanden en hen bracht waar ze maar naartoe wilden, diezelfde rivier slokte hun kinderen en vee op zodra die zodom waren zich te dichtbij te wagen of te roekeloos werden. De Nijl was een val die tegelijkertijd aantrok, verstrikte en begroef. Hij nam evenveel als hij gaf en vaak zelfs meer.

De rivier bracht hun leven. Maar de rivier was niet hun vriend.

Fatima verliet haar uitkijkpost en liep de heuvel af. Haar hoofd bonsde van de hitte. Ze liep de smalle, onverharde straat in die om het dorp heen tussen de huizen door slingerde en sloeg af in noordelijke richting, naar het huis van Sulafa's schoonfamilie, waar de vermiste jongen en zijn ouders woonden. Vanuit de wolkeloze hemel brandde de zon genadeloos op haar neer en ze liep dicht langs de muren om wat schaduw te vangen van de weinige bomen in de tuinen erachter.

Ze hoorde het zacht knetterende geluid van het middagnieuws, afkomstig van een radio in een van de huizen waar ze langs liep, en de stem van de premier zweefde onverstaanbaar over de muur naar de straat. Zoals gebruikelijk riep hij zijn Sudanese medebroeders en -zusters op om sterk te blijven en elkaar te steunen in de moeilijke tijden die het land teisterden. Er was een tekort aan brandstof, brood, suiker en geld. De politieke partijen kibbelden als kinderen en gaven elkaar de schuld, en de kranten – die Fatima mocht lezen nadat haar vader ze uit had en

voordat ze gebruikt werden om laden mee te bekleden of de frituurolie op te deppen – publiceerden lange, uitvoerige opiniestukken van diepzinnige denkers van links en rechts die hun oneindige wijsheid deelden over wat er gedaan moest worden en door wie. In hun afgelegen dorp werd doorgaans weinig aandacht besteed aan nieuws uit de hoofdstad, behalve wanneer het ging over de beschikbaarheid en de prijs van benzine. Maar nu de economische situatie verslechterde en de armoede toenam, volgden de dorpelingen het nieuws nauwlettend, in de hoop op berichten dat de dingen zouden veranderen.

Er liepen meer vrouwen en meisjes door de straat, net als zij langzaam op weg om zich bij de groep vrouwen te voegen die al stonden te wachten op de terugkeer van de moeder van de jongen. Enkelen van hen hadden afgedekte schalen met voedsel bij zich, dat naar de rivier werd gebracht of bestemd was voor de wachtende gasten bij het huis. Sulafa was de afgelopen twee dagen op familiebezoek geweest. Ze was die ochtend meteen nadat ze het nieuws over haar vermiste zoon had gehoord op weg gegaan en werd binnen een uur thuis verwacht.

Fatima liep treuzelend door. Ze haatte huizen van rouw. En het enige wat nog erger was dan een huis van rouw was een huis dat wachtte tot het lichaam was gevonden, want zonder lichaam kon het eigenlijke rouwen niet beginnen of eindigen. Het wachten op nieuws was veel erger dan het rouwen om iemand die veilig en wel onder de grond begraven lag. Ze liep langzaam het straatje door en kwam de twee dochters van Wad Alsafi tegen, die uit een aangrenzend steegje kwamen. Ze hielden een groot dienblad met een kleurrijk geweven doek eroverheen tussen zich in, terwijl de jongste probeerde te voorkomen dat haar thobe van haar schouder gleed, bang dat ze erover zou struikelen. De thobe was van haar moeder. Ze was pas negen en te jong om zelf een thobe te hebben, maar te oud om zonder over straat te kun-

nen. Instinctief trok Fatima haar eigen thobe recht, ook van haar moeder, maar zij was er al bedreven in en hij leverde haar geen problemen meer op. Het was een hele prestatie om viereenhalve meter stof om je middel en over je hoofd te dragen, zodanig gedrapeerd dat hij je hele lichaam bedekte zonder je bewegingsvrijheid te beperken. Fatima was trots op haar vaardigheid.

Uit tegengestelde richting kwam Sit Amna, de vrouw van de slager en tevens Fatima's onderwijzeres, hun kant op gelopen. Ze bracht haar lege dienblad naar huis, gebrand als ze erop was om het veilig en wel thuis te krijgen, al stond haar naam met felrode nagellak op de onderkant geschreven. Vrijwel iedereen in het dorp had zo'n dienblad en het zou zomaar kunnen gebeuren dat het naar de mannen bij de rivier werd gebracht, waar het vrijwel zeker zoek zou raken. Toen ze dichterbij was, begroetten de meisjes Sit Amna luidkeels en stelden haar dezelfde vraag die ze elkaar allemaal stelden sinds het nieuws over de vermiste jongen bekend was geworden en die ze zouden blijven stellen tot hij was gevonden.

'Is er al nieuws?'

'Nog niet,' antwoordde Amna, terwijl ze de thobe van Wad Alsafi's dochter optrok en om het middel van het meisje vastzette, zodat hij niet langer afgleed. 'Mustafa Wad Homri heeft gebeld om te zeggen dat Sulafa met de bus uit Tangasi is vertrokken en hier over een uurtje zal zijn. Tijd genoeg om dit dienblad naar huis te brengen en terug te lopen.'

Aangespoord door dit nieuws en door de vrijheid om sneller te kunnen lopen zonder bang te zijn om te struikelen, liepen de meisjes vlug door naar het huis om een veilige plek voor hun dienblad te vinden, voordat de moeder van Mohamed arriveerde en de chaos zou uitbreken. De moeder die vanaf nu 'moeder van Niemand' genoemd zou worden. Fatima begroette Sit Amna, die haar een kneepje in haar schouder gaf voordat ze

haastig verderliep. Fatima wilde haar lerares dezelfde vraag stellen als de meisjes, hoewel het nieuws waar zij op wachtte niets met de zoektocht te maken had. Maar omdat ze dacht dat het misschien ongevoelig zou overkomen om er op een moment als dit over te beginnen, liep ze snel door. Fatima wilde haar gezicht laten zien bij Kheir Alseed voordat ze naar huis ging om haar moeder te laten weten dat Sulafa was gearriveerd. Hoe overstuurt de familie ook zou zijn door het nieuws over hun vermiste zoon, ze wist dat ze ondanks alles goed in de gaten zouden houden wie er was langsgesproken en wie niet.

Onderweg luisterde Fatima naar de twee zusjes, die kibbelde over de klusjes die thuis op hen wachtten en wier beurt het was om wat te doen.

‘Het is mijn beurt om de was op te hangen.’

‘Nietwaar! Jij hebt de vorige keer de was opgehangen. Dus nu is het mijn beurt en dan ben jij aan de beurt om het privaat schoon te maken.’

Begrijpelijk genoeg hadden ze geen van beiden zin in dat laatste klusje.

‘Ik vraag me af of de rapportcijfers al binnen zijn. Als Sit Amna er niet is, wie neemt de telefoon dan op als ze bellen?’

‘Doe niet zo dom, ze geven de cijfers niet telefonisch door. Ze sturen ze per telegram.’

‘Hoe weet je dat?’

‘Dat weet ik gewoon.’

Ook Fatima was benieuwd naar haar examenuitslag en maakte zich er zorgen over. Ze had in het voorjaar eindexamen gedaan en stond te popelen om te horen hoe ze het ervan af had gebracht. Ze wist dat de uitslagen natuurlijk niet per telefoon of telegram werden doorgegeven, maar met de post zouden komen. Ze vroeg zich af of de verdronken jongen en zijn moeder, Sulafa, ook vol spanning op de cijfers hadden gewacht.